

Luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO-ohjelman) hyväksyminen

Kuntakehityslautakunta 11.02.2026 § 13

Valmistelija

Kaski Suvi, Elina Ruotanen ja Terhi Wermundsen
etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Luonnon monimuotoisuusohjelma (lyhennettynä LUMO-ohjelma) on läpileikkaava toimintaohjelma, jonka avulla ohjataan toimintaamme tukemaan paikallista luonnon biodiversiteettiä (lajien määrä, niiden perinnöllinen vaihtelu ja ekosysteemien moninaisuus) ja näin turvataan kestävä ja monimuotoinen ympäristö. Luonnon monimuotoisuus tukee laaja-alaisesti ihmisten ja luonnon hyvinvointia. Monimuotoinen luonto toimii myös kunnan vetovoima- ja pitovoimatekijänä, tehden kunnasta houkuttelevan paikan asua, työskennellä ja vierailla.

Tuusulan kunta on sitoutunut pormestariohjelmassaan ja strategiassaan vuosille 2025-2029 luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja edistämiseen - LUMO-ohjelma on keskeinen osa tätä sitoumusta. Toimintaamme ohjaa tulevalla valtuustokaudella strategian mukaisesti seuraava valtuustokauden tavoite: *Monimuotoinen ja saavutettava lähiluonto saa viihtymään.* Tätä valtuustokauden tavoitetta toteutetaan vuodelle 2026 osoitetulla vuositavoitteella: *6.1. Suunnitelmilla luodaan edellytykset kunnan vihersiniverkoston saavutettavuudelle, houkuttelevuudelle ja luonnon monimuotoisuudelle.* Vuositavoitteen yhtenä toimenpiteenä/onnistumisen kriteerinä on: *Luonnon monimuotoisuusohjelma (LUMO) on hyväksytty ja sen toteuttaminen on käynnistynyt.*

Luonnon monimuotoisuusohjelma on tunnistettu kuntastrategiassa myös yhdeksi keskeiseksi strategiaa toteuttavaksi ohjelmaksi. Näiden strategiaa toteuttavien ohjelmien osalta on esitetty talousarviossa vuodelle 2026 priorisoidut vuosikohtaiset ohjelmatyön toteutuksen ja vaikututtavuuden tavoitteet. Luonnonmonimuotoisuusohjelman osalta näitä ovat seuraavat:

1. LUMO-ohjelma valmistuu ja sen soveltaminen käynnistyy organisaatiossa
2. Tuusulan kunta liittyy Luontoviisaat kunnat-verkostoon (LUMO-ohjelman laatiminen on yksi keskeinen askel Luontoviisaat kunnat -verkostoon liittymisen ehtojen saavuttamiseksi.)

LUMO-ohjelma on poikkihallinnollinen, mutta pääosin Kasvun ja ympäristön toimialaa koskeva. Ohjelman laatiminen on ollut laaja-alainen yhteistyöprosessi, johon on osallistunut asiantuntijoita kunnan eri toimialoilta ja useilta eri palvelualueilta. Myös kuntalaiset ja päättäjät ovat päässeet antamaan ohjelmasta mielipiteensä ohjelman laatimisen yhteydessä.

Tavoitteet ja toimenpiteet on suunniteltu yksinkertaisiksi ja helposti toteutettaviksi, jotta ne voidaan tehokkaasti integroida kunnan sisäisiin prosesseihin eikä ohjelman toteuttaminen ei vaadi lisähenkilöstöä. Tavoitteena on kehittää ohjelmaa jatkuvasti, kun kokemusta ja tietoa luonnon monimuotoisuustyöstä kertyy. Näin varmistamme, että ohjelma pysyy ajantasaisena ja kykenee vastaamaan muuttuvan ympäristön haasteisiin. Myös luonnon monimuotoisuuden mittarit ja seurantatyökalut kehittyvät jatkuvasti. Muokattavalla ja kehittyvällä ohjelmalla uudet työkalut

pystytään ottamaan mukaan kunnan luonnon monimuotoisuustyöhön joustavasti.

Ohjelmassa on viisi päätavoitetta ja niihin liittyy toimenpiteitä, jotka ohjaavat kunnan toimintaa luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja parantamiseksi. LUMO-ohjelman ja siinä esitettyjen toimenpiteiden edistymistä seurataan ja raportoidaan vuositason osana talouden ja toiminnan raportointia. Pieni osa toimenpiteistä on kertaluonteisia ja niiden seuranta päättyy, kun tavoitteet on saavutettu. Alkuvaiheessa painopiste on kunnan omistamilla alueilla, mutta ohjelman on tarkoitus laajentua myöhemmin osallistamaan myös yksityiset maanomistajat ja yritykset.

LUMO-ohjelma on yleissuunnitelmaluonteinen ohjelma ja näin ohjelman hyväksyy kunnan hallintosäännön mukaisesti valtuusto kuntakehityslautakunnan ja kunnanhallituksen esityksestä.

Tarkoitus on käynnistää LUMO-ohjelman hyväksymisen jälkeen valmistelu kunnan liittymiseksi Luontoviisaat kunnat -verkostoon TA2026 yhteydessä hyväksytyjen LUMO-ohjelmatyön priorisoitujen vuosikohtaisten toteutuksen tavoitteiden mukaisesti.

Strategian toteuttaminen

Ehdotus toteuttaa seuraavia strategian kulmakiviä:

- Elämänlaatua ja yhteisöllisyyttä
- Elinvoiman edelläkävijä

Perustelut:

Luonnon monimuotoisuus tukee laaja-alaisesti ihmisten ja luonnon hyvinvointia. Monimuotoinen luonto toimii myös kunnan vetovoima- ja pitovoimatekijänä, tehden kunnasta houkuttelevan paikan asua, työskennellä ja vierailla.

Ehdotus toteuttaa seuraavia valtuustokauden tavoitteita:

6. Monimuotoinen ja saavutettava lähiluonto saa viihtymään.

Perustelut:

Luonnon monimuotoisuusohjelman hyväksyminen ja toteuttamisen käynnistäminen on keskeinen osa/toimenpide ko. valtuustokauden tavoitetta edistävän vuositavoitteen 2026 toteuttamista.

Ehdotus perustuu seuraavaan strategiaan kytkettyyn ohjelmaan ja toteuttaa siinä asetettuja tavoitteita: Luonnon monimuotoisuusohjelma

Perustelut: Luonnon monimuotoisuus ohjelma on tunnistettu strategian laadintaprosessissa keskeiseksi strategiaa toteuttavaksi ja toimintaamme ohjaavaksi ohjelmaksi.

Esittelijä

kuntakehitysjohdaja Andersson Albert

Päätösehdotus

Kuntakehityslautakunta päättää ehdottaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto päättää

- hyväksyä Tuusulan luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO-ohjelman).

Päätös

Kuntakehityslautakunta päätti ehdottaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto päättää

- hyväksyä Tuusulan luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO-ohjelman).

Kunnanhallitus 09.03.2026 § 85

Valmistelija Kaski Suvi, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Esittelijä hallintojohtaja Röntynen Antti-Pekka

Strategiaan kytkettyjen ohjelmien on katsottu olevan erityisen vahvasti kytköksissä strategiaan valintoihin. Ohjelmien tavoitteita ja niiden saavuttamia tuloksia seurataan vuosittain talousarviotyön yhteydessä.

Luonnon monimuotoisuusohjelma on tunnistettu yhdeksi strategiaan kytketyksi ohjelmaksi.

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto päättää hyväksyä Tuusulan luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO-ohjelman) voimaan 1.4.2026 alkaen.

Päätös Kunnanhallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.

Valtuusto 30.03.2026
89/11.00.01/2026

Päätösehdotus Valtuusto päättää hyväksyä Tuusulan luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO-ohjelman) voimaan 1.4.2026 alkaen.

Päätös